

Corpus de Tradició Remeiera

La Pobla de Claramunt

Ubicació

Comarca: Anoia
Lloc/Adreça: La Pobla de Claramunt
Emplaçament Terme municipal de la Pobla de Claramunt.
Alçada: 263

Coordenades:

Latitud: 41.55504
Longitud: 1.67543
UTM Est (X): 389540
UTM Nord (Y): 4601222

Classificació

Número de fitxa 08165 - 144
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Costumari
Estil / època: Medieval Modern Contemporani
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Aquestes tradicions remeieres ja gairebé no es practiquen.
Protecció Inexistent
Accés Obert
Ús actual: Sense ús
Titularitat Pública
Titular: Ajuntament de la Pobla de Claramunt
Autoria de la fitxa Jordina Sales Carbonell
Data de registre de la fitxa: ds., 01/06/2019 - 02:00

Descripció

Es tracta de varies receptes remeieres populars de transmissió oral que avui dia pràcticament no s'utilitzen però que romanen conservades en la memòria d'un grup de gent gran de la Pobla de Claramunt i que van ser recollides a la dècada dels 80' per part d'un grup d'alumnes de secundària en el marc d'un treball per a una assignatura optativa. A part de les universals infusions i remeis genèrics basats en l'herbolari presents arreu no només de la comarca sinó també del país i de la conca Mediterrània, a la Pobla es documenten alguns remeis tradicionals específics d'aquest poble (alguns, compartits amb localitats veïnes com ara Vilanova del Camí o Òdena i altres amb municipis més llunyans com Copons, Veciana o Sant Martí de Tous):

-Per fer baixar la pressió, abans de cada àpat es prenia aigua de garrigó sola o bé barrejada, a parts iguals, amb aigua d'herba de Sant Antoni; també prenien suc de llimona en dejú nou dies al mes.

-Per millorar la circulació de les cames es feien fregues amb alcohol en el qual s'havia deixat macerar un grapat de romaní.

-Com a remei per les morenes es recomanava veure oli en el qual havien fregit alls i un grapat de ruda.

-Contra les berrugues, al punt de mitjanit de Sant Joan s'hi aplicava suc de malves acabades de collir. La resta de l'any, posaven a marinar en vinagre pells de llimona i les deixaven vuit dies en un pot tot canviant-ne el vinagre cada dos dies; fet això, tallaven les pells a trossets i les aplicaven sobre les berrugues tot embolicant-les. Un altre remei era llançar tants cigrons com berrugues es tenien a un pou mort; es creia que quan els llegum es es podrien, les berrugues queien.

-Per emblanquinar les dents es glopejava vinagre tres o quatre cops al dia.

-Per talls i ferides s'aplicava sobre la zona afectada un ungüent fet a base de flor de lliri prèviament perfumada amb oli d'oliva i flor de saüc. Si la ferida s'infectava, la rentaven amb aigua de farigola.

-Per la diarrea s'emprava la infusió de camamilla; en canvi, pel malestar produït pel restrenyiment aixafaven raïm verd i en feien cataplasmes que aplicaven directament sobre el ventre.

-Per als cucs dels nens petits s'emprava la coneguda com "herba cuquera", de la que en feien infusions; per a petits i adults, es creia que el millor per eliminar els cucs era prendre's durant quatre dies, en dejú, llet en la que hi havia bullit dues cabeces d'alls.

-Per prevenir l'insomni prenien infusions de valeriana o bé un vas d'aigua calenta amb tres cullerades de sucre abans d'anar a dormir.

-Pels còlics renals es feien infusions de cabellera d'espiga i se les bevien quan el líquid ja era fred.

-Pels peus adolorits es feien banys de boixerola.

-Per les contusions que havien produït blaus s'aplicaven compreses a base de julivert aixafat i mesclat amb vinagre.

-Pel mal d'orella aplicaven un drapet o mocador mullat amb llet de dona sobre l'orella afectada.

-Pel mal de coll ruixaven les brases de la llar amb oli i amb un drap embolicaven un grapat de flors de saüc; abans d'anar a dormir escalfaven el drap amb el fum de les brases i se'l posaven ben calent al coll. També es feia desfer greix de gallina i se'l prenien ben calent.

-Per fer passar la tos s'havia de beure aigua de nou fonts diferents.

-Per fer baixar la febre es torrava segó dissolt en vinagre, on es sucaven mocadors que eren aplicats als canells i al clatell; un remei alternatiu era mullar draps de cotó només amb vinagre i aigua, però llavors se n'havien d'aplicar dos als canells, dos als turmells i un al front, tot repetint l'operació cada cinc minuts.

-Després d'un constipat, i per tal d'evitar recaigudes, es feien fregues amb un alcohol al que prèviament havien deixat macerar un bon grapat d'espígol. Si finalment es tractava d'un constipat mal curat i això comportava un afebliment del sentit de l'oïda, llavors es recorria a un mètode més radical consistent en fregir cries de rata i aplicar l'oli resultant al conducte auditiu. (Continua a OBSERVACIONS).

Observacions:

-Per l'anèmia es feia un licor amb vi i brots de romaní que deixaven un mes a sol i serena abans de ser consumit.

-Quan una dona que criava el seu fill li sortien clivelles als mugrons, se'ls untava amb clara d'ou ben batuda amb oli. Mentre estava embarassada, no es podia cremar llenya de figuera davant d'ella o no

quedava garantit que la mare tingués suficient llet per al fill que esperava

-Per guarir els furúncols, l'avia de "Cal Frare" (ja traspassada els anys 80' o abans) elaborava un remei conegut popularment com "ungüent del frare" que consistia en fer coure oli d'oliva, blanquet de Venècia i cera nova fins aconseguir una pasta que s'aplicava directament sobre la zona afectada; a finals del segle XX, moltes cases encara guardaven la recepta i l'empraven quan era necessari.

-Per desfer-se dels mussols, es creia que qui sense adonar-se'n trepitgés tres pedres posades expressament davant de la porta d'una casa, agafaria els mussols del malalt.

-Contra la sarna s'aplicaven sobre les petites vesícules i excoriacions un ungüent que s'obtenia a partir de fer bullir un tros de serp blanca durant cinc minuts.

-Per a l'enuresi infantil, les mares donaven als seus fills dues tasses al dia d'un brou fet amb el pixador d'un porc.

-Per evitar recaigudes de meningitis, un cop superada la malaltia el malalt menjava lleties en cada àpat durant dos anys.

-En casos de malalts que no reaccionaven i per als quals ja s'havia provat tot, familiars i amics sortien a caçar granotes que eren escorxades sobre el moribund.

-Tractaments per cuidar la pell de la cara es feien a base de l'aplicació d'aigua de neu i d'una mascareta de rovell d'ou batut amb suc de llimona; als cabells s'hi aplicaven vinagre.

-Per evitar els mals produïts per les tempestes, el mal de ventre i problemes oculars, s'empraven també varies oracions.

Per altra banda, Joan Amades recull en el seu 'Costumari Català' com, a la Pobla de Claramunt i a altres poblacions de la Conca d'Òdena, durant la matança del porc es guardava un dels queixals de l'animal i el posaven vora de la imatge del sant protector de la família que es venerava en una capelleta de la casa, creient que aquest gest els protegiria del mal de queixal.

Es pot apreciar com, en general, predominen les infusions vegetals amb base empírica en el camp remeier tradicional de la Pobla, fet que contrasta amb altres poblacions de la comarca on s'observa una proporció gens menyspreable d'oracions i rituals diversos encaminats a la mateixa finalitat. Per contra, es pot afirmar que el caràcter del corpus remeier de la Pobla de Claramunt, basat principalment en la farmacopea, és força pragmàtic i deixa poc espai per a la superstició, ja que entre les desenes de fórmules només es documenta la costum de guardar queixals de porc per evitar el mal de queixal propi, l'escorxament de granotes per casos desesperats, o bé la incorporació de ratolins i serps en remeis de base vegetal, a més d'altres supersticions innòcues com per exemple beure aigua de nou fonts diferents per fer passar la tos o no cremar llenya de figuera davant d'una embarassada per tal de no tallar-li el futur flux de llet.

Història

A excepció de la notícia donada pel folklorista Joan Amades, el recull d'aquestes tradicions remeieres per a tota la comarca de l'Anoia el va realitzar un grup d'alumnes de 3r de BUP (equivalent a l'actual 1er de Batxillerat) del Col·legi Abat Oliba d'Igualada durant el curs 1988-89, en base a les enquestes realitzades a més de dues-centes persones d'una mitjana d'edat de 68 anys, oriünds de diversos pobles de la comarca. En concret, de la Pobla de Claramunt s'entrevistà les següents persones: Carme Casaled, Josefa Ferrer, Maria Martorell, Josep M. Mellado, Cinta Puig, Assumpció Romaní, Rosa Romeu, Joan Sabater, M. Lluïsa Sala, Antoni Soler, Miquel Soteras, Josep Tomàs, Josep Torras, Maria Vallejos, Esteve Valls, Rita Valls, Genís Vich. El recull merescué el premi CIRIT de la Generalitat de Catalunya l'any 1989 i el treball fou publicat en forma de monografia per Òmnium Cultural.

Bibliografia

-AMADES I GELATS, Joan (1953): Costumari Català. El curs de l'any, 5 volums, Salvat Editores, Barcelona, vol. V, p. 783.

-BARTROLÍ ROMEU, Marta, (dir.) (1989): La tradició remeiera a l'Anoia. Infusions, ungüents, creences i tabús, ed. Òmnium Cultural, Igualada, p. 22-24, 26-28, 31-32, 34, 36-40, 44, 46, 54-55, 57-59, 63, 67-68, 71-73, 80, 82, 84, 92, 94, 97, 102-103.